

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
29 augustus 2024
Ons kenmerk
Cft 202400108
Pagina
1/8

Uw kenmerk

Bijlage
2

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2024

Geachte mevrouw Maduro,

Op 15 augustus 2024 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de uitvoeringsrapportage (UR) van Aruba over het eerste kwartaal van 2024. Dit is drie maanden na de wettelijke termijn van 13 mei 2024.¹ Met dit schrijven ontvangt u de reactie van het CAft op de eerste UR.² In bijlage 1 van deze brief vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing bij deze reactie.

Oordeel

Aruba heeft in de afgelopen jaar goede stappen gezet door de overschotten grotendeels aan te wenden voor schuldaflossing. Naast de economische groei, heeft dit gezorgd voor een snelle daling van de schuldquote. Daarmee ligt de doelstelling van een schuldquote van 70 procent van het bbp in 2027 binnen handbereik. Het CAft verwacht op basis van de eerste UR in 2024 een beter resultaat van de collectieve sector dan begroot. Deze meevallers kunnen voor de helft ingezet worden voor extra investeringen. Bij gebrek aan een (meerjarige) investeringsagenda, voorziet het CAft een risico dat niet alle geplande investeringen dit jaar worden gerealiseerd.

Hoewel de eerste UR een positief resultaat toont, constateert het CAft dat de UR niet volledig voldoet aan de overeengekomen afspraken met Aruba.³⁴ Zo biedt de UR alleen inzicht in de personeelslasten van het land. Hierdoor kan het CAft uit de UR niet opmaken of Aruba voldoet aan de personeelslastennorm. Daarnaast worden de uitvoeringsrapportages doorgaans na de wettelijke termijn aangeleverd. Een tijdige aanlevering van de UR versterkt de uitoefening van het budgetrecht van de Staten.

Toelichting

Financieringssaldo

Het CAft adviseerde op 18 juli 2024 bij de vastgestelde begrotingswijziging (BW) 2024 van Aruba.⁵ Het CAft constateert dat realisatie van de belastingbaten van het land in het eerste kwartaal van 2024 in lijn ligt met de reeds opwaarts bijgestelde BW. Aruba begroot ultimo 2024 een financieringssaldo van AWG 211 miljoen, waarvan AWG 165 miljoen bij het land en AWG 46 miljoen bij de overige entiteiten. Eind maart 2024 bedraagt het overschot bij de Algemene Ziektelkostenverzekering (AZV), de Sociale Verzekeringsbank (SVb), en de Aruba Tourism Authority (ATA) AWG 63 miljoen in totaal. De overschotten van deze entiteiten zijn nog niet in de BW verwerkt. Het CAft verwacht op basis van de eerste UR ultimo 2024 een hoger financieringssaldo bij de overige entiteiten van de collectieve sector dan begroot en verzoekt u dit aan te passen op basis van de laatste realisatiecijfers.

Personeelslasten

De UR biedt, anders dan voorgeschreven is in de LAft, alleen inzicht in de personeelslasten van het land (enge definitie).⁶ Het CAft kan derhalve niet toetsen hoe de personeelslasten zich conform de definitie van de LAft ontwikkelen. Het CAft sprak met Aruba af dat vanaf de eerste UR van 2024 de informatie over de personeelslasten in brede zin wordt opgenomen.⁷ Deze informatie is niet in de UR opgenomen.

Schuldquote

De schuld van Aruba bedraagt eind maart 2024 AWG 5.439 miljoen. Dit is een verlaging van AWG 322 miljoen ten opzichte van eind maart 2023. De schuldquote ultimo maart 2024 bedraagt 75 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Hiermee ligt de doelstelling van een schuldquote van 70 procent van het bbp in 2027 binnen handbereik.

Investerings

Aruba heeft de investeringen voor 2024 met de BW verhoogd van AWG 21 miljoen naar AWG 69 miljoen. In het eerste kwartaal van 2024 investeerde Aruba AWG 0,7 miljoen. De krapte in de bouwsector als gevolg van de sterke economische groei leidt tot vertraging in aanbestedingsprocessen van de door de overheid gefinancierde investeringsprojecten. Het CAft voorziet het risico dat niet alle investeringen dit jaar worden gerealiseerd en adviseert Aruba om een meerjarige investeringsagenda op te stellen. Het CAft is bereid om hierover met u in gesprek te gaan.

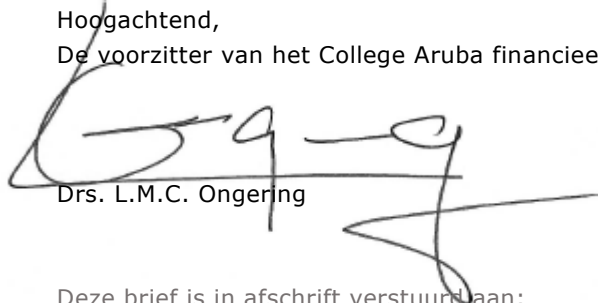
Kenmerk
Cft 202400108
Blad
3/8

Vervolg

Het CAft verzoekt u de tweede UR zo spoedig mogelijk aan te leveren en het begrote resultaat van de collectieve sector aan te passen op basis van de meest recente realisatiecijfers. Daarnaast vraagt het CAft u de informatie over de personeelslasten in brede zin te delen.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'L.M.C. Ongerling', written over a horizontal line. The signature is stylized and somewhat cursive.

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 is de realisatie weergegeven van de gewone dienst voor de eerste kwartalen van de jaren 2022-2024. Daarnaast wordt de BW voor heel 2024 weergegeven.

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen AWG)^s

	1e UR 2022	1e UR 2023	1e UR 2024	BW 2024
Baten	271	348	411	1799
Directe belastingen	98	116	134	636
Indirecte belastingen	138	173	201	806
Overige baten	35	59	76	356
Lasten	333	352	348	1628
Personeelslasten	105	112	111	484
Goederen en diensten	41	45	46	221
Rente	58	61	57	306
Subsidie	49	51	54	246
Overdrachten	37	37	38	179
Bijdragen en afschrijvingen	43	45	42	192
Exploitatieresultaat	-62	-4	63	170
Kapitaaldienst				
Kapitaalontvangsten	9	9	12	40
Kapitaaluitgaven	4	5	5	45
Resultaat kapitaaldienst	5	4	7	-5
Financieringssaldo land	-57	-	70	165

Bron: eerste uitvoeringsrapportages 2022-2024 en BW 2024 van Aruba.

Baten

Aruba realiseert in het eerste kwartaal van 2024 AWG 411 miljoen aan baten. Dit is AWG 63 miljoen meer dan in het eerste kwartaal 2023. De belastingbaten zijn ultimo maart 2024 met AWG 46 miljoen gestegen ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023. De overige baten namen in diezelfde periode met AWG 17 miljoen toe.

Belastingbaten

De realisatie van de directe belastingbaten in het eerste kwartaal van 2024 bedraagt AWG 134 miljoen. Dit is een stijging van AWG 18 miljoen ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023. Deze stijging wordt veroorzaakt door hogere baten uit loonbelasting (AWG 10 miljoen), winstbelasting (AWG 3 miljoen), inkomstenbelasting (AWG 2 miljoen) en overdrachtsbelasting (AWG 2 miljoen). De realisatie van de loonbelasting is in 2024 hoger dan in 2023 door extra invorderingsacties en het afkopen van pensioenen tegen een verlaagd tarief. De realisatie van de winstbelasting is in het eerste kwartaal van 2024 iets hoger dan in hetzelfde kwartaal van 2023. Normaal gesproken stijgt de winstbelasting pas in het tweede kwartaal, wanneer de aangiften voor de winstbelasting zijn ingediend. Dit jaar is echter al in de eerste UR een toename zichtbaar.

In de UR wordt geen verklaring gegeven voor de hogere baten uit de inkomstenbelasting. De hogere realisatie van de overdrachtsbelasting is het gevolg van een toename in de aankoop van vakantiehuizen.

Aruba realiseert in het eerste kwartaal AWG 201 miljoen aan indirecte belastingen. Dit is een toename van AWG 28 miljoen ten opzichte van 2023. Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door een toename van de BBO (AWG 23 miljoen) en de accijnzen (AWG 5 miljoen). De stijging van de BBO wordt veroorzaakt door de invoering van de BBO aan de grens. Aruba geeft in de UR geen verklaring voor de hogere realisatie van de accijnzen ten opzichte van 2023. Deze baten volgen met name uit de verkoop van alcoholische drank en sigaretten, die een instabiele verloop kennen gedurende het jaar.

Overige baten

De eerste UR toont een realisatie van AWG 76 miljoen aan overige baten. Dit is een stijging van AWG 17 miljoen ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023. Deze toename komt voornamelijk door hogere baten uit de toeristenheffing (AWG 11 miljoen) en de deviezenprovisie (AWG 9 miljoen). Daarentegen is de realisatie bij de post rechten, boetes en overige in diezelfde periode gedaald met AWG 3 miljoen door een afname van de overige inkomsten van de Directie Telecommunicatie.

Lasten

In het eerste kwartaal van 2024 realiseert Aruba AWG 349 miljoen aan lasten. Dit is een daling van AWG 4 miljoen ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023.

Personeelslasten

De personeelslasten bedragen ultimo maart 2024 AWG 111 miljoen. Dit is een daling van AWG 1 miljoen ten opzichte van dezelfde periode in 2023. Deze daling is voornamelijk het gevolg van lagere lasten voor de kindertoelage, de vakantietoeslag, overige vergoedingen en bijdragen aan het algemene pensioenfonds.

Ondanks de daling van de personeelslasten in het eerste kwartaal van 2024 ten opzichte van 2023 nam het aantal fte's in diezelfde periode toe met 15. De nieuwe aanstellingen hebben onder meer betrekking op het Korps Politie Aruba en projectmedewerkers bij de Belastingdienst die gefinancierd worden door de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO).

Goederen en diensten

De lasten voor goederen en diensten blijven ultimo maart 2024 vrijwel gelijk aan de eerste kwartalen van 2023 en 2022. De lasten voor onder andere de geneeskunde, dienstkleding, bureaubehoeften, bedrijfsbenodigdheden, huur/lease van voertuigen, en bankkosten blijven achter ten opzichte van de BW. Het CAft constateert al langere tijd een onderuitputting op deze post en beval Aruba meermaals aan de begroting op dit punt neerwaarts bij te stellen.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst toont in het eerste kwartaal van 2024 een positief resultaat van AWG 7 miljoen. De baten bedragen AWG 12 miljoen en zijn grotendeels afkomstig uit vrijgekomen afschrijvingen. De lasten van AWG 5 miljoen bestaan voornamelijk uit verstrekte studieleningen. Aruba begroot voor 2024 AWG 21 miljoen voor investeringen. In het eerste kwartaal van 2024 is slechts 3 procent daarvan gerealiseerd. De vraag naar aannemers in de bouwsector is momenteel groot door de sterke economische groei. Dit vertraagt het aanbestedingsproces van door de overheid gefinancierde investeringsprojecten. Het risico bestaat dat niet alle investeringen dit jaar worden gerealiseerd.

Financieel beheer

De begroting 2024 is tijdig vastgesteld en met de Voorjaarsnota gewijzigd. Dit is positief. Aruba slaagt er echter niet in om de uitvoerings- en verantwoordingsinformatie tijdig aan te leveren. Hierdoor kan het CAft het realiteitsgehalte van begrotingstukken onvoldoende toetsen. Daarnaast zijn de jaarrekeningen vanaf 2019, ondanks verzoeken van de Rijksministerraad, nog niet afgerond.⁹ De jaarrekening van 2019 is nog niet aan de Staten voorgelegd, en het is onduidelijk wanneer deze wordt vastgesteld. Zonder een recente jaarrekening met een goedkeurende accountantsverklaring hebben het CAft en de Staten geen betrouwbaar en actueel beeld van de werkelijke financiële situatie van het land. In het kader van het Landspakket werkt Aruba aan het verbeteren van het financieel beheer. Het CAft ziet deze ontwikkeling met vertrouwen tegemoet en benadrukt het belang van de duurzame borging van resultaten.

Collectieve sector en overheidsentiteiten

In tabel 2 is het begrote resultaat voor 2024 van de gehele collectieve sector van Aruba weergegeven, afgezet tegen de realisatie in de eerste kwartalen van 2022–2024.

Voor de entiteiten binnen de collectieve sector geldt dat het positieve resultaat voor het eerste kwartaal van 2024 wordt veroorzaakt door overschotten bij de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV), de Sociale Verzekeringsbank (SVb), en de Aruba Tourism Authority (ATA). In het eerste kwartaal van 2024 behaalde de AZV een overschot van AWG 13 miljoen. De AZV verwacht eind 2024 een positief resultaat van AWG 27 miljoen. De hogere economische groei leidt tot meer inkomsten uit premies en de bestemmingsheffing AZV (BAZV). De SVb verwacht eind 2024 een resultaat van AWG 53 miljoen. Gezien de realisatie in het eerste kwartaal van 2024 en de gunstige ontwikkeling van de premiebatens, verwacht het CAft een meevaller bij zowel de AZV als de SVb.

Ondanks het positieve resultaat van de ATA van AWG 33 miljoen over geheel 2023 en de verwachte stijging van het toerisme in 2024, begrootte Aruba een nihil resultaat ultimo 2024. De eerste UR toont echter een resultaat van AWG 18 miljoen. Gezien de toename van het toerisme verwacht het CAft dat dit resultaat eind 2024 hoger uitvalt.

Tabel 2: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG)¹⁰

	1e UR 2022	1e UR 2023	1e UR 2024	BW 2024
Financieringssaldo land (A)	-57	-	70	165
Exploitatie	-62	-4	63	170
Kapitaaldienst	5	4	7	-5
Resultaat entiteiten (B)	18	30	62	46
AZV	-8	5	13	27
SVb	5	11	32	53
ATA	13	15	18	0
Serlimar	9	-1	0	0
SEPB	-0.2	0	0	0
UA	-0.3	0	0.1	-1
Correcties ¹¹	0	0	-0.2	-33
Collectieve sector (A+B)	-39	30	132	211
Tekort/overschot (% bbp)	-0,6	0,4	1,8	2,9
bbp ¹²	6.303	6.655	7.284	7.284

Bron: eerste uitvoeringsrapportages 2022-2024 en BW 2024 van Aruba.

Aruba wijst samen met Nederland tweejaarlijks, na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van Aruba en in samenwerking met het CBS van Nederland, vóór 1 april aan welke rechtspersonen er met ingang van het volgende begrotingsjaar tot de collectieve sector behoren.¹³ De collectieve sector voor het jaar 2024 moet nog door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) worden vastgesteld. Het CAft benadrukt hierbij het belang van een eenduidige benadering voor de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Conform artikel 17 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) dient het bestuur van Aruba uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal een UR aan het CAft en aan de Staten te sturen. De UR over het eerste kwartaal van 2024 had uiterlijk op 13 mei 2024 ingediend moeten zijn.

² Op basis van artikel 17 lid 1 van de LAft reageert het CAft op de eerste UR. Het toetsingskader voor de beoordeling van de UR wordt gevormd door de LAft aangevuld met het Protocol Aruba Nederland 2019-2021, getekend op 22 november 2018 en de briefwisseling tussen de regering van Nederland en de regering van Aruba houdende de verlenging van het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 getekend op 20 januari 2022.

³ LAft, artikel 14 lid 1e.

⁴ Cft, kenmerk 202400037, Overleg met het College Aruba financieel toezicht d.d. 1 maart 2024, d.d. 18 maart 2024.

⁵ Cft, kenmerk 202400085, Advies bij de vastgestelde begrotingswijziging 2024, d.d. 18 juli 2024.

⁶ LAft, artikel 14 lid 1e.

⁷ Cft, kenmerk 202400037, Overleg met het College Aruba financieel toezicht d.d. 1 maart 2024, d.d. 18 maart 2024.

⁸ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁹ BZK, Kenmerk 2021-0000111550, Besluitvorming Rijksministerraad 26 februari 2021, d.d. 26 februari 2021.

¹⁰ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹¹ Ter voorkoming van dubbelstellingen worden correcties aangebracht. Zo wordt het resultaat van de ATA in jaar t als dividend uitgekeerd in jaar t+1.

¹² IMF, World Economic Outlook, April 2024.

¹³ Artikel 22 van de LAft.